

ANAONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU ÜYESİ OLUP İMZA YETKİSİ BULUNMAYAN KİŞİLERİN VERGİSEL SORUMLULUĞU

Enver Çoban

SMMM-Bağımsız Denetçi-Vergi Hukuku Bilim Uzmanı, Türkiye, e mail: envercoban15@gmail.com

Özet

Vergi, devletin egemenlik hakkına dayanarak, kamu hizmetlerinin finansmanında kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerden, ödeme güçlerine göre, karşılıksız ve zorunlu olarak alınan, parasal değer olsa da vergi kanunlarının uygulayıcısı olan idarelerin egemenlik haklarını kullanırken, adaletli ve hukuka uygun davranmaları da önem arz etmektedir.

Ancak uygulamada ise, özellikle Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin kamu borçları açısından takibinde birçok ihtilaflara neden olduğu gözlemlenmektedir.

Bu makalede ise anonim şirketlerin Türk Ticaret Kanunu (TTK) Vergi Usul Kanunu (VUK) ve Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) hükümleri doğrultusunda, yönetim kurulu ile kanuni temsilcilerin görev ve yetkileri ile vergi sorumlulukları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Yönetim Kurulu, Kanuni Temsilci, Vergi Sorumlusu

Abstract

Although tax is a monetary value taken from real and legal persons, based on the state's sovereign right, in order to be used in the financing of public services, without consideration and as a requirement, it is also important for the administrations that are the implementers of tax laws to act fairly and in accordance with the law while exercising their sovereign rights.

However, in practice, many disputes are caused, especially in the monitoring of the board members of joint-stock companies in terms of public debts.

In this article, the duties and authorities of the board of directors and legal representatives and the tax responsibilities of joint-stock companies in accordance with the provisions of the Turkish Commercial Code (TTK), Tax Procedure Law (VUK) and Law on the Procedure of Collection of Public Receivables (AATUHK) will be discussed.

Keywords: Tax, Board of Directors, Legal Representative, Tax Responsible

Citation/Atıf: ÇOBAN, E. (2024). ANAONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU ÜYESİ OLUP İMZA YETKİSİ BULUNMAYAN KİŞİLERİN VERGİSEL SORUMLULUĞU. İZMİR SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER DAYANIŞMA DERGİSİ. 7(3): 470-474.

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:

Enver Çoban

E-mail: envercoban15@gmail.com

Bu çalışma, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

1-GİRİŞ

Vergi hukuku bakımından yönetim kurulu ile kanuni temsilcilerinin vergisel sorumluluklarının daha iyi anlaşılması bakımından öncelikle Türk Ticaret Kanunu açısından Yönetim Kurulu ve kanuni temsilcilerin tanımını, görev ve sorumlulukları açıklandıktan sonra V.U.K. ve AATUHK hükümlerine göre yönetim ve kanuni temsilcilerin vergisel sorumlulukları ele alınacaktır.

2- 6102 SAYILI TTK GÖRE ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM VE KANUNİ TEMSİLCİLERİN HUKUKİ DURUMU

TTK' nun 329. Maddesinde Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket olarak tanımlanmış ve pay sahiplerinin, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.

Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.

Ayrıca Türk Ticaret Kanunun (TTK) 339 uncu maddesinin (g) fıkrasına göre yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar ana sözleşmede belirtilmek zorundadır.

Öte yandan TTK' nun 359 uncu maddesine göre anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu buluna- cağı belirtilmiştir.

Aynı kanunun 365 Maddede ise anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnai hükümler saklıdır.

367 maddesinde ise yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem

üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir.

Yönetim, devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir.

368 maddesinde ise yönetim kurulu, ticari mü- messil ve ticari vekiller atayabilir.

Anonim şirketlerde temsil yetkisi ise 370 inci maddesinde:

"1-Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.

2-Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçün- cü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kuru- lu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır." hükümlerini içermektedir.

371 inci maddesinin 7 inci fıkrasında ise yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 inci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir.

Anonim şirketlerde tescil ve ilan ile ilgili 373 üncü maddesinde ise;

1-Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilan edilmek üzere ticaret siciline verir.

2-Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.

3- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından, tica- ret siciline tescil olunan temsile yetkili kişiler ile bunların temsil şekilleri hakkında ticaret sicili kayıtları esas alınır.

Bu yasal hükümler birlikte değerlendirildiğin- de, anonim şirketlerde yönetim hakkı ile temsil yetkisi birbirinden ayrılmıştır. Bu nedenle vergi dairelerince anonim şirketlerin ödenmeyen vergi borçlarının tahsil aşamasında gerek ödeme emri düzenlenirken gerekse e haciz uygulanırken

öncelikle Ticaret Sicil Gazetesindeki bilgilerden hareketle şirketin yönetim kurulunun kimlerden oluştuğu, yönetim kurulunun bu temsil yetkisini devredip etmediği, kanuni temsilcilerinin kim olduğunun net olarak ortaya konulması gerekmektedir.

Yukarıda kanun metninde de görüleceği üzere, anonim şirketlerde eğer yönetim kurulu yetkisini devretmediği, kanuni temsilci atamadığı durumlarda vergi borçlarından yönetim kurulunun tamamı sorumlu olacaktır.

Ancak, yönetim kurulu bu yetkisini, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılmuş ise o zaman yetkili kılınan kişiler vergi borçlarından sorumlu olacaklardır.

Nitekim Danıştay 11. Daire 24.02.2000 gün 1998/4697 E. 2000/745 K. sayılı kararında, “Yukarıda yer alan her iki maddenin birlikte incelenmesinden, esas olarak yönetim kuruluna ait olan şirketi temsil yetkisinin, esas sözleşme ile yönetim kurulu üyelerinden en az biri veya birden fazlasına veya esas sözleşmede genel kurula veya yönetim kuruluna verilecek yetki ile yönetim kurulu üyesi olmaları şartıyla murahhas üyelere veya şirkette pay sahibi olmayan müdürlere devredilebileceği anlaşılmaktadır.

Buna göre şirketi temsil yetkisinin murahhas üye veya üyeler ile şirkette pay sahibi olmayan müdürlere bırakıldığının anlaşılması halinde, kamu alacağının bunlardan takip ve tahsiline gidilmesi, diğer yönetim kurulu üyeleri hakkında işlem yapılmaması gerekir.” şeklinde hüküm kurmuştur.¹

3-VERGİ HUKUKU AÇISINDAN YÖNETİM KURULU VE KANUNİ TEMSİLCİLERİNİN SORUMLULUĞU

Vergi hukukunda kanuni temsilcilerin sorumluluğu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 10.Maddesi ve 6183 Sayılı AATUHK. mükerrer 35 inci maddesi ile bu kanun hükümlerinin uygulamasına yönelik olarak yayınlanan Seri: A Sıra No: 1 nolu Tahsilat Genel Tebliğinde açıklanmıştır.

3.1- 6183 Sayılı AATUHK Mükerrer 35. Maddesi Hükümlerine Göre Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu

6183 Sayılı kanunun “Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu” başlıklı mükerrer 35 inci maddesin-

de;

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu madde hükmü, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye’deki mümessilleri hakkında da uygulanır.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmaz.”

Hükümleri yer almaktadır.

Madde başlığında yer alan “kanuni temsilciler” ifadesi; tüzel kişilerin, küçüklerin ve kısıtlıların kanuni temsilcilerini, tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenleri, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye’deki mümessillerini kapsamaktadır. 6183 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinde, Kanunun 1 ve 2 nci maddeleri kapsamına giren alacaklar amme alacağı olarak tanımlanmış, amme borçlusu veya borçlu teriminin, amme alacağını ödemek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişileri ve bunların kanuni temsilcilerini veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumlar temsilcilerini ifade ettiği hükme bağlanmıştır.

Buna göre, ilgili mevzuatta belirlenen tüzel kişiliğe haiz kuruluşlar için ayrıca ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilen ana sözleşmelerinde ve bu sözleşmelerde aynı usulle yapılan değişikliklerde tayin edilen kanuni temsilciler, 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi ile amme alacağının ödenmesinden de sorumlu tutulmuşlardır.

3.2. 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 10 uncu Maddesinde Kanuni Temsilcilerinin Sorumluluğu

Kanuni Temsilcilerin Ödevi başlıklı 10 uncu maddesi; *“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, Vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşek-*

¹ Danıştay 11. Daire 24.02.2000 gün 1998/4697 E. 2000/745 K. sayılı kararı

külleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanunî ödevleri yerine getirmeyenlerin varlığından alınır. Bu hüküm Türkiye’de bulunmayan mükelleflerin Türkiye’deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

Temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını da kaldırmaz.”

Hükümlerini içermektedir.

Görüleceği üzere 213 Sayılı 10 uncu maddesi ile 6183 Sayılı kanunun mükerrer 35 inci maddesi paralellik arz etmektedir.

Vergi borçlarının tahsili aşamasında her iki kanun hükümleri göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Ancak vergi ihtilaflarına sebebiyet verilmemesi için öncelikle;

- Şirket esas sözleşmesinde yönetim kurulu üyelerinden birinin veya birden fazlasının şirketi temsile yetkili kılınıp kılınmadığı,
- Şirketi temsile yetkili üye esas sözleşmede belirlenmemiş ise sözleşmede yönetim kurulu veya genel kurula, yönetim kurulu üyesi olması şartıyla murahhas üyeleri veya şirkette pay sahibi olmayan sorumlu müdürleri temsilci olarak belirleme konusunda yetki verilip verilmediği,
- Esas sözleşmede temsilci belirleme konusunda yetkisi bulunan organ tarafından bu yetki çerçevesinde temsil salahiyetinin; yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçına ya da yönetim kurulu üyelerinden en az biri ile birlikte şirketin sorumlu müdürü veya müdürlerine devredilip devredilmediği, hususlarına göre belirlenecektir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na ilişkin yukarıda yer verilen açıklamalar dikkate alındığında anonim şirketlerde kanuni temsilcilerin tespitinde de aynı esaslar dikkate alınacak olup 6102 sayılı Kanunun yönetim kuruluna verdiği yetki çerçevesinde temsil yetkisinin devredilip devredilmediği konusu da araştırılacaktır.

- Bu hususların varlığı, ticaret sicili kayıtlarına ve ilanın yapıldığı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesine bakılarak tayin olunacaktır.

Ancak bu tespitler sonucu vergi sorumlusunun doğru bir şekilde tespit edildikten sonra ödeme emri veya haciz tatbik edilmelidir.

3.3. ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULUNUN VERGİ BORÇLARINDAN SORUMLU OLDUĞU HALLER

6102 sayılı Kanunun 370 inci ve müteakip maddelerine göre temsil yetkisi murahhas azalara veya müdür olarak üçüncü kişilere bırakılmamış ise yönetim kurulu üyeleri kanuni temsilci sıfatını taşımaktadır.

Buna göre, amme alacağının anonim şirket şeklinde örgütlenmiş tüzel kişiliğin mal varlığından kısmen veya tamamen tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde tüzel kişiliğin kanuni temsilcisi konumundaki yönetim kurulu üyelerinin şahsi malvarlıklarından takip ve tahsili cihetine gidilmeden önce, şirket esas sözleşmesinin ve ticaret sicili kayıtlarının tetkik olunması, temsil salahiyetinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan murahhas bir veya birkaç üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere bırakılmış olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

Şirket esas sözleşmesinde bu şekilde bir görevlendirmeye ilişkin herhangi bir kayıt bulunmaması halinde, 6762 sayılı Kanunun 317 inci maddesi, 6102 sayılı Kanunun 365 inci maddesi hükmü göz önüne alınacak, yönetimde bulunan tüm üyelerin müşterek ve müteselsil sorumlulukları dikkate alınarak haklarında 213 sayılı VUK nun 10 uncu maddesi ve 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi uyarınca işlem yapılacaktır.

3.4 KANUNİ TEMSİLCİLERİN SORUMLULUĞUNDA 213 SAYILI KANUNUN 10 UNCUNUN MADDESİ Mİ? YOKSA 6183 SAYILI AATUHK HÜKÜMLERİ Mİ UYGULANACAK?

5766 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesine “Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz.” hükmü eklenmiştir. Bu hükme göre, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 10 uncu maddesinde, kanuni temsilcilerin sorumluluklarına ilişkin hükümlerin düzenlenmiş olması, Vergi

Usul Kanunu kapsamındaki amme alacaklarının takibinin 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesine göre yapılmasına engel teşkil etmeyecektir. Dolayısıyla Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacakları dahil olmak üzere tüm amme alacakları için mükerrer 35 inci madde uyarınca takip yapılması mümkün bulunmaktadır.

Diğer bir husus ise kanuni temsilcinin, temsilcisi olduğu tüzel kişinin vergi borcundan sorumlu tutulabilmesi için öncelikle, tüzel kişi hakkında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile belirlenen takip ve cebren tahsil yollarının tüketilmesi ve kamu alacağının tüzel kişinin mal varlığından tahsil olanağının bulunmadığının tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Nitekim yargı kararları da bu doğrultudadır.²

4- SONUÇ

Anonim şirketlerin ödenmeyen vergi borçlarının takip işlemlerinde vergi sorumlusunun doğru tespit edilmesi vergi idaresi ile mükellefler arasındaki ihtilafları ortadan kaldıracığı gibi, mükelleflerin gönüllü uyumuna da katkı sayılacaktır.

Bu nedenle özellikle Anonim Şirketlerin vergi borçlarının takip ve tahsil işlemlerinde TTK'nun yukarıda açıklanan hükümleri ile 213 Sayılı VUK'nun 10 uncu ve 6183 Sayılı AATUHK'nun mükerrer 35 madde hükümlerinin göz önünde bulundurularak, gerçek vergi sorumlusunun yönetim kurulunun bütün üyelerini yoksa kanuni temsilcilerini olduğunun somut olarak ortaya konulduktan sonra takip işlemlerine başlanması bu konuda yaratılan vergi ihtilaflarını ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKÇA

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsili Usulü Kanunu

Seri: A Sıra No :1 Tahsilat Genel Tebliği

<https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/anonim-sirket-kanuni-temsilcilerinin-ka->

[mu-borclarindan-sorumlulugu](https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/anonim-sirket-kanuni-temsilcilerinin-ka-) Erişim:28.11.2024
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/270566> Erişim:28.11.2024

<https://www.alomaliye.com/2013/10/28/anonim-sirketlerde-kanuni-temsilciler-ve-sorumluluklari/> Erişim: 29.11.2024

https://vergiraporu.com.tr/upImage/org/2006-082-Anonim_Sirketlerde_Kanuni_Temsilcilerin_Kamu_Borclarindan_Dolayi_Sorumlulugu-Nadire_Ozgul-Halil_Karabekir Erişim:29.11.2024

<https://kulacoglu.av.tr/anonim-sirketlerde-yonetim-kurulu-uyelerinin-sorumlulugu/>Erişim:29.11.2024

² Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu 18.05.2022 tarih ve E:2020/1580, K:2022/597 sayılı kararı